

OLIV TA'LIM MUASSASALARINING INNOVATSION FAOLIYATINI TASHKIL ETISH VA NAZORAT QILISH USULLARI

Muallif: Avliyayeva Diyora Musoyevna

Oriental Universiteti,

Menejment: Ta'lim menejmenti magistranti

Annotatsiya

Ushbu maqolada oliy ta'lim muassasalarining innovatsion faoliyatini samarali tashkil etish va uni nazorat qilishning zamonaviy usullari tahlil qilinadi. Innovatsion boshqaruv, strategik rejalashtirish, monitoring tizimlari va ta'lim sifatini baholash mexanizmlarining roli yoritiladi. Shuningdek, raqamli texnologiyalar, ilmiy-tadqiqot faoliyati va sanoat bilan integratsiyaning innovatsion jarayonlardagi o'zni ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: innovatsion faoliyat, monitoring, strategik rejalashtirish, sifat nazorati, raqamli texnologiyalar, ilmiy-tadqiqot, sanoat integratsiyasi.

Kirish

Zamonaviy ta'lim tizimida oliy ta'lim muassasalarining (OTM) roli faqat bilim berish bilan cheklanmay, balki ilmiy-innovatsion muhitni shakllantirishga qaratilgan faoliyat bilan ham bog'liq. Global raqobat va texnologik rivojlanish sharoitida OTMlarning innovatsion faoliyati ularning raqobatbardoshligini belgilovchi muhim omilga aylanmoqda. Shu bois, bu faoliyatni samarali tashkil etish va muntazam nazorat qilish muhim ahamiyat kasb etadi.

OTMlarda innovatsion faoliyatni tashkil etish

Innovatsion faoliyat — bu yangi g'oyalarni, texnologiyalarni, ta'lim uslublarini va boshqaruv mexanizmlarini joriy etish jarayonidir. Oliy ta'lim muassasasida innovatsion faoliyat quyidagi yo'nalishlarda amalga oshiriladi:

- Ta'limda innovatsiyalar: masofaviy ta'lim, interaktiv dars metodlari, raqamli platformalar va sun'iy intellektdan foydalanish.
- Ilmiy-tadqiqot ishlari: yangi ilmiy yo'nalishlarni rivojlantirish, xalqaro grant va loyihalarda ishtirok etish.
- Sanoat bilan hamkorlik: korxonalar bilan hamkorlikda startaplar, inkubatsiya markazlari va amaliyot dasturlarini yo'lga qo'yish.
- Ichki boshqaruvdagi innovatsiyalar: rejalashtirish, resurslarni boshqarish va sifat nazorati tizimlarida axborot texnologiyalarini qo'llash.

Innovatsion faoliyatni nazorat qilish usullari

Innovatsion jarayonlarning samaradorligini oshirish uchun ularni doimiy monitoring qilish va baholash zarur. Quyidagi nazorat usullari mavjud:

- Ichki monitoring tizimlari: har semestrda yoki yil yakunida professor-o'qituvchilarning ilmiy ishlari, grantlar va nashrlar bo'yicha hisobotlarini tahlil qilish.
- Sifat menejment tizimi: ISO 9001 yoki EFQM kabi xalqaro standartlar asosida ta'lim sifatini baholash.
- Tashqi audit va akreditatsiya: mustaqil baholovchilar tomonidan OTM faoliyatining samaradorligini aniqlash.
- Talabalar fikr-mulohazalari: so'rovnomalar, intervyular va forumlar orqali ta'lim jarayonidagi innovatsiyalarning samaradorligini baholash.
- Raqamli analitika: ta'lim jarayonlarida Learning Management System (LMS) va boshqa platformalar orqali statistik ma'lumotlarni tahlil qilish.

Innovatsion nazoratning ahamiyati

Yaxshi tashkil etilgan nazorat tizimi quyidagi afzalliklarni ta'minlaydi:

- Innovatsion faoliyat samaradorligini oshiradi;
- Resurslar to'g'ri taqsimlanadi;
- Xavflar oldindan aniqlanadi;
- Xodimlarning mas'uliyati ortadi;
- OTMning raqobatbardoshligi kuchayadi.

Bundan tashqari, OTM rahbariyati innovatsion natijalarni baholash orqali strategik qarorlar qabul qilish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Xulosa

Oliy ta'lim muassasalarida innovatsion faoliyatni tashkil etish va nazorat qilish — zamonaviy ta'lim talablariga javob beruvchi muhim vazifalardandir. Innovatsiyalarni joriy etish nafaqat ta'lim sifatini oshiradi, balki milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini ham ta'minlaydi. Samarali monitoring va baholash mexanizmlarini yo'lga qo'yish orqali OTMlar o'z faoliyatini takomillashtirish, xalqaro maydonga chiqish va ilmiy salohiyatni oshirish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-2909-sonli qarori. "Oliy ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" (2017).
2. UNESCO (2021). Higher Education and Innovation: Data and Trends.
3. Karimov B., Sharipova D. (2020). Innovatsion boshqaruv asoslari. Toshkent: Ilm Ziyo.
4. OECD (2019). Innovation and Higher Education Institutions.
5. Axmedov A.M. (2022). OTMlarda innovatsion jarayonlarni boshqarishning zamonaviy yondashuvlari. Oliy ta'lim muammolari, №1, 45-50-bet.